

Sprognormer på nettet

Margrethe Heidemann Andersen
Dansk Sprognævn

I foråret 2016 holdt Sprognævnet et seminar om sproget i de sociale medier. På dette seminar blev der holdt flere foredrag om sprognormer på nettet, og selvom der i disse foredrag var flere eksempler på hvordan sprognormer som fx standardnormen (dvs. retskrivningsnormen) anvendes i de sociale medier, var der ikke helt enighed om hvilke sprognormer der er på spil hvornår. Samtidig adskilte foredragene sig med hensyn til forskellige faktorer såsom de undersøgte sprogbrugeres alder og eventuelle anonymitet, ligesom der også var forskel på hvilke emner der blev debatteret på de undersøgte sider. På den baggrund blev det på seminaret foreslået at man prøvede at lave en samlet undersøgelse over sprognormer på nettet og de faktorer som kan tænkes at påvirke sprognormerne – og det vil jeg belyse i artiklen her.

1. Tidligere forskning

Andreas Stæhr har i sin ph.d.-afhandling fra 2014 undersøgt unges sprogbrug i statusopdateringer på Facebook (Stæhr 2014). I undersøgelsen viser Stæhr hvordan de unge der er de mest kompetente stavere i forhold til standardortografien, nyder mere prestige end de unge der er knap så kompetente stavere. Den underliggende præmis for dette resultat er at det at overholde standardnormen ofte forbindes med bl.a. et højt uddannelsesniveau (Agha 2007:169), og at især visse typer stavfejl kan opleves som ”decideret socialt belastende” (jf. professor Niels Davidsen-Nielsen i Kristeligt Dagblad 7. oktober 2016). Som en konsekvens af denne opfattelse af standardnormens

prestige ser man i Andreas Stæhrs undersøgelser flere eksempler på hvordan unge Facebookbrugere ofte retter deres egne sprogfejl som led i en ”strategi, der anvendes til at beskytte mod at blive konstrueret som analfabet, dum, ikke akademisk og andre karaktertræk, der kan associeres med ikke at mestre standardortografien” (Hyttel-Sørensen & Stæhr 2014:79). Andreas Stæhr viser også at det er ganske almindeligt blandt de unge han studerer, at man retter hinandens fejl, selvom det langtfra altid er alle fejl der rettes (2014:68 ff.). Det forklarer han med at stavefejl kun rettes i de sammenhænge hvor rettelsen har en social betydning, fx hvis den der påpeger en andens stavefejl, kan bruge rettelsen til at positionere sig som en bedre staver.

Marianne Rathje har undersøgt sprogbrugen i debatforummet Nationen på eb.dk (Rathje 2016). I denne undersøgelse viser Rathje at de (primært anonyme) sprogbrugere på Nationen ligesom de unge Facebookbrugere orienterer sig mod standardnormen når de retter såvel deres egne sprogfejl (hvilket dog sker relativt sjældent) som andres sprogfejl, og hun viser også at der følger forskellige værditilskrivninger med det at følge hhv. afvige fra standardnormen. Således associeres det at følge standardnormen med at være veluddannet og gå i skole, mens det ikke at følge standardnormen associeres med at gå i børnehave, være barnlig og uuddannet. Marianne Rathje finder dog også at der er en anden meget udbredt norm der konkurrerer med standardnormen på Nationen, nemlig det hun kalder debatforumnormen. Denne norm tilsiger at man kun bør rette de sproglige fejl der fører til misforståelser, og at man ikke bør rette andres fejl hvis man selv begår sprogfejl. Et tilsvarende resultat ses i Meredith & Stokoes undersøgelse af Facebookchat, hvor det også konkluderes at indholdet af det man skriver, vægtes højere end det at følge standardnormen, så længe man kan forstå hvad der menes (Meredith & Stokoe 2014:192).

Debatforumnormen må siges at være den dominerende norm i en undersøgelse af sprognormer på blog.dk (Heidemann Andersen 2016). I denne undersøgelse påvises det at de unge der skriver på blog.dk, som hovedregel hverken retter deres egne eller andres fejl. Kun en enkelt blogger, som i sine indlæg optræder både aggressivt og provokerende, får kommentarer om sine sproglige fejl af andre bloggere i en særligt ophedet debat, hvor man også forsøger at nedgøre bloggeren med henvisninger til lavt intelligensniveau og postuleret homoseksualitet.

Dermed vises det at der synes at herske en grundregel i de sociale medier om at man ikke kommenterer andres sprogfejl – men at denne grundregel kan overtrumfes når der er særlige (ikke-sproglige) behov for det, fx når en person overskrider de alment gældende regler for god opførsel og sprogtone.

2. Materiale

De ovenfor skitserede undersøgelser kommer som vist frem til nogle ret forskellige resultater i forhold til hvilke sprognormer der er på spil på nettet. Samtidig er det uklart hvilken rolle sprogbrugernes alder¹, eventuelle anonymitet² og indholdet af de ting der diskuteres på de forskellige sider³, spiller for forholdet mellem sprogbrug og norm. Det vil jeg forsøge at belyse i artiklen her hvor jeg har indsamlet materiale fra 4 forskellige netværkssider, nemlig debatfeltet på dr.dk, kommentarfeltet Nationen på eb.dk, netdoktor.dk og en netværksside kaldet mitassist.dk. De fire korpusser har det til fælles at de er offentligt tilgængelige, det vil sige at alle kan læse de indlæg der skrives på siderne, men man skal dog være oprettet som bruger for at skrive indlæg eller kommentarer til andres indlæg. Det indsamlede materiale er nogenlunde lige stort idet hvert delkorpus består af mellem 25.000 og 30.000 ord. Jeg vil i det følgende beskrive de forskellige netværkssider lidt mere udførligt.

2.1. dr.dk

Debatten på dr.dk er redaktionelt styret af en DR-journalist der åbner debatten ved at opridse baggrunden for det aktuelle emne der skal debatteres. Derudover er der ofte, men ikke altid, et panel af eksperter

¹ Sprogbrugerne er 10-17 år i Stæhrs undersøgelse; alderen i de øvrige undersøgelser er ukendt.

² Sprogbrugerne er ikke anonyme i Stæhrs undersøgelse, og her er sprogbrugerne i øvrigt også venner. I Heidemann Andersens undersøgelse såvel som i Rathjes undersøgelse er sprogbrugerne anonyme. Det giver den forskel at hvor man på Facebook som oftest er begrænset af en grundregel om at man her ikke siger eller gør noget som man ikke ville sige eller gøre i fuld offentlighed (jf. Sørensen 2012:139), er man ikke i samme grad bundet af denne regel når man er anonym.

³ I Stæhr 2014 er der tale om statusopdateringer, i Rathje 2016 om politiske nyheder og i Heidemann Andersen 2016 om dagbogsagtige blogindlæg.

der kan bidrage med viden som andre danskere ikke nødvendigvis har, fx gennem deres uddannelse eller arbejde. Åbningssiden ser således ud:

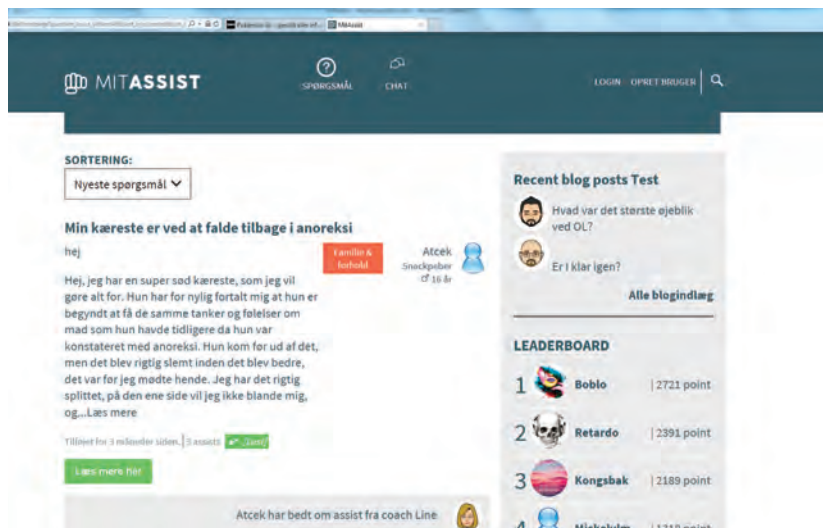
Der er regler for deltagelsen i debatten. Disse regler siger bl.a. at indlæg skal holdes i en lodig tone, og at hadefulde kommentarer, nedladende bemærkninger eller grove personangreb ikke er velkomne. Deltagerne i debatten er ikke anonyme, men optræder under deres eget navn. Deres alder er ukendt. Jeg har hentet i alt 7 debatter med kommentarer fra sommeren 2016; kommentarerne består af mellem 9 og 78 indlæg.

2.2. Netdoktor.dk

Netdoktor.dk har et debatforum der er inddelt i forskellige genrer, fx "øre-næse-hals" eller "sind og psyke". Der er også inddelinger efter alder, fx "modne mænd og kvinder" og "ældre". Også her er der retningslinjer for sprogbrugen, bl.a. at man ikke må krænke andre, og at man ikke må bruge bandeord. Jeg har hentet i alt 8 debatter med mellem 4 og 29 kommentarer fra debatforummet "ældre". Ikke alle debatter er fra 2016, men alle er blevet kommenteret i løbet af dette år. Debattørerne er anonyme.

2.3. Mitassist.dk

Mitassist.dk er en netværksside der oprindeligt blev oprettet som et sted hvor unge drenge fra misbrugsfamilier kunne få hjælp og støtte fra andre unge og fra voksne. I virkeligheden er det dog unge af begge køn der bruger siden, og de diskuterer alle mulige problemer, både forholdsvist banale problemer som ferierejsemål såvel som langt mere alvorlige problemer som det at have en far eller mor der drikker. Pointen er at den unge (som her skal være anonym, bortset fra en markering af sit køn) kan stille et spørgsmål og evt. bede om råd fra en såkaldt coach, der er en voksen person. Andre brugere kan give gode råd i form af såkaldte assists, og disse assists kan man så kommentere. Siden ser således ud:

Sprogbrugerne har alle opgivet deres alder, som i de undersøgte indlæg er mellem 9 og 26 år. Gennemsnitsalderen er 19. Jeg har indsamlet i alt 52 debatter med mellem 1 og 5 assists. Gennemsnittet er 2 assists. Kommentarerne fra coachene er ikke talt med.

2.4. Nationen

Sprogbrugen i kommentarfeltet Nationen på Eb.dk har som tidligere nævnt været genstand for flere undersøgelser af Marianne Rathje. Kommentarfeltet Nationen fungerer på den måde at der under en aktuel nyhed på eb.dk er mulighed for at skrive sine egne kommentarer til nyheden (som anonym, hvis man ønsker det, hvilket alle i det undersøgte materiale har gjort), ligesom man også kan kommentere andres kommentarer. Jeg har undersøgt i alt 4 debatter fra august 2016 med mellem 54 og 277 kommentarer.

3. Sprogbrugernes staveevner

Som det vil være fremgået, har jeg indsamlet en mængde tekster fra forskellige netværkssider. De sociale netværkssider adskiller sig fra hinanden på flere punkter; således er der sider hvor brugerne er anonyme (netdoktor.dk, mitassist.dk og Nationen), og der er sider hvor brugerne ikke er anonyme (dr.dk), der er sider for ældre (netdoktor.dk) og for unge (mitassist.dk), og der er sider hvor man diskuterer forskellige emner, nemlig politik (dr.dk og Nationen), sygdom (netdoktor.dk) og problemer vedrørende ungdomslivet (mitassist.dk). Derudover har jeg også undersøgt sprogbrugernes staveevner, dvs. hvor mange stavefejl de begår. Jeg har ikke skelnet mellem egentlige stavefejl (altså produktive, tilbagevendende fejl, jf. Hansen 1999:59) og slåfejl (dvs. fejl der skyldes sjusk eller distraktion, Hansen ibid.), selvom en sådan distinktion er interessant fordi de produktive stavefejl (i modsætning til de tilfældige stavefejl) siger noget om sprogbrugernes (manglende) kendskab til det grammatiske og ortografiske system (Jervelund 2007:33 f.) og dermed er mere stigmatiserende end de tilfældige fejl. I praksis er det dog svært at skelne imellem de to fejltyper i kortere teksttyper med mange forskellige forfattere, og jeg har derfor udeladt denne sondring i min undersøgelse. Når jeg i det følgende skriver om stavefejl, mener jeg altså normalt både stave- og slåfejl. Det kan i princippet betyde at personer der begår slåfejl, bliver beskyldt for at lave stavefejl, og at jeg i det følgende kategoriserer noget som særskrivningsfejl, selvom der egentlig er tale om slåfejl eller sjusk. Denne fejlkilde vil dog altid være tilstede når man undersøger stavefejl, også i undersøgelser af fx gymnasiestile.

Da det ligger uden for denne undersøgelses rammer at opregne samtlige stavefejl i det undersøgte materiale, har jeg koncentreret mig om én bestemt type fejl, nemlig særskrivningsfejl. Særskrivningsfejl er en af de mest udbredte fejltyper i dansk (Heidemann Andersen & Diderichsen 2011; Jervelund & Schack 2016). De tilhører forskellige kategorier hvoraf nogle siger noget om sprogbrugerens grundlæggende stavefærdigheder (fx *chokolade kage* for *chokoladekage*), mens andre siger noget om hvorvidt sprogbrugerens kender Retskrivningsordbogens regler for fx gruppesammensætninger (fx *væg til væg-tæppe*) og sammensætninger med forkortelser (fx *tv-skærm*) og tal (fx *1900-tallet*). Jeg har her udelukkende undersøgt de særskrivningsfejl der siger noget om de grundlæggende færdigheder, og jeg har desuden kun undersøgt en af de mest hyppige særskrivningstyper inden for denne type, nemlig dem der har et substantiv som andetled (Heidemann Andersen & Diderichsen 2011). Der er i materialet 1673 af denne type sammensætninger, og resultatet af den statistiske analyse fremgår af nedenstående skema⁴:

	Netdoktor.dk	Dr.dk	Eb.dk	Mitassist.dk
Antal særskrivninger	2,9 %	5,3 %	8,9 %	13,4 %

Tabellen viser at sprogbrugerne på netdoktor.dk og dr.dk er bedre til at skrive sammensætninger korrekt end brugerne på eb.dk og mitassist.dk.⁵ Antager man at stavefærdighederne i forhold til særskrivning/sammenskrivning står i overensstemmelse med de generelle stavefærdigheder, kan man også antage at sprogbrugerne på netdoktor.dk og dr.dk i højere grad følger standardortografien end sprogbrugerne på eb.dk og mitassist.dk. Dermed må man også gå ud fra at antallet af stavefejl er højere på eb.dk og mitassist.dk end på dr.dk og netdoktor.dk.

⁴ Tak til Philip Diderichsen, Dansk Sprognævn, for hjælp med de statistiske analyser.

⁵ En chi i anden-analyse viser at forskellen er statistisk signifikant.

4. Selvrettelser og andre-rettelser

Når man beskæftiger sig med sproglige rettelser, skelner man almindeligvis mellem “’self-correction’ and ’other-correction’, i.e. correction by the speaker of that which is being corrected vs. correction by some ’other’” (Schegloff et al. 1977:361), altså selvrettelser og ’andre-rettelser’. Undersøgelser af selvrettelser og ’andre-rettelser’ har hidtil taget udgangspunkt i det talte sprog, men i de senere år har flere forskere beskæftiget sig med forskellige former for sprogrettelser i det skrevne sprog (se fx Stæhr 2014). I det skrevne sprog finder selvrettelser ofte sted i form af en slags metakommentarer til det skribenten netop har skrevet (fx ”Beklager tastefejl”, hvor man altså gør opmærksom på at man har lavet en fejl i et indlæg man netop har postet), eller ved at der bruges en stjerne (en asterisk) foran det ord man retter. Denne form for rettelse kaldes *-repair (Collister 2011) og bruges både når egne eller andres sproglige afvigelser skal rettes. Selvrettelser bruges for at demonstrere at den skrivende faktisk er en kompetent sprogbruger (jf. Stæhr 2014:68) og er mere hyppige end rettelser af andres afvigelser (jf. Schegloff et al. 1977:362). Rettelser af andres afvigelser kan som nævnt ske ved brugen af en asterisk, men de kan også finde sted i form af direkte kommentarer som ”der er ikke noget der hedder massere af”. I denne artikel undersøger jeg både selvrettelser og rettelser af andres sprogbrug.

5. Resultater

5.1. Selvrettelser

Der er kun 2 eksempler på selvrettelser i det samlede materiale, og de stammer begge fra mitassist.dk. Disse eksempler viser hvordan den samme sprogbruger, en ung pige på 16 år, retter en slåfejl i to forskellige indlæg der begge handler om problemerne med at komme videre efter et brudt forhold. De ord der rettes, har jeg markeret med fed:

Jeg beklager at jeg fylder siden med spørgsmål omkring et dødt forhold, men jeg ved ikke helt hvad jeg skal gøre. Jeg **fæler** at jeg står helt alene, selvom jeg nok ikke gør (...)

Beklager tastefejl

Pigen skriver ikke hvilken tastefejl hun hentyder til med kommentaren ”Beklager tastefejl”, men da der kun er én i indlægget, må det være *fæler* for *føler*. I et andet indlæg skriver hun følgende:

(...) Såe... What to do? For jeg gider virkelig ikke at være **med** af det mere. Tak på forhånd.

For jeg gider virkelig ikke at være ked af det mere...* ”.

Slåfejlene *fæler* for *føler* og *med* for *ked* kan ikke misforstås i sammenhængen, og der er heller ikke tale om egentlige stavfejl der siger noget om sprogbrugerens manglende kompetencer. Alligevel har hun følt et behov for at rette fejlene, og dermed viser hun at hun orienterer sig mod standardnormen. Det er dog ikke altid at den unge pige følger standardnormen; i hendes øvrige indlæg er der også forskellige stavfejl (fx *fuldt* for *fulgt*, *havd* for *hvad* og *skaæ* for *skal*) som hun ikke retter. Dermed er det altså langt fra altid at alle fejl rettes, og man kan undre sig over hvorfor det forholder sig sådan. En årsag er at det simpelthen ikke er alle fejl man opdager; en anden årsag er at det at rette sine egne og andres stavfejl ikke blot handler om korrekthed, men om noget andet og mere, nemlig om at positionere sig socialt i forhold til hinanden (jf. Stæhr & Hyttel-Sørensen 2014:86). Det betyder at man først og fremmest retter de fejl som enten kan opretholde ens anseelse, eller som kan bidrage til ens egen positionering som en del af en vennegruppe eller som en overlegen staver i forhold til andre. I de to citerede tilfælde fra min undersøgelse gætter jeg på at fejlene *fæler* for *føler* og *med* for *ked* nemt kan virke lidt komiske i sammenhængen, og at det er dét som pigen forsøger at forhindre ved selv at rette fejlene. Dermed kommer disse selvrettelser til at handle om facework (Goffman 1981), altså om hvordan man undgår at tabe ansigt i social interaktion. Dette kan man bl.a. gøre ved såkaldte restitutionshandlinger som har til formål enten at begrænse ansigtstab eller at genoprette det tabte ansigt hurtigst muligt (jf. Hougaard 2014:121) – her ved at pigen selv retter sine ’pinlige’ fejl.

5.2. Andre-rettelser

På dr.dk, på netdoktor.dk og på mitassistent.dk er der ingen eksempler på andre-rettelser, og i to ud af de fire debatter jeg har undersøgt på Nationen, er der heller ingen eksempler på at brugerne kommenterer andres sprog. Dette resultat er i overensstemmelse med resultaterne i Heidemann Andersen 2016, og det peger på at den norm der følges på mange netværkssider, er debatforumnormen, altså at det vigtigste er at det man skriver, bliver forstået – så er det underordnet om man laver stavefejl.

Den ene af de to debatter hvor der rent faktisk *er* kommentarer om andres stavefejl, handler om at otte ledere fra Næstved Kommune skal på en kommunal studietur til New Zealand til mere end 400.000 kr. I den debatterede nyhed henvises der til en side på Facebook hvor en far bl.a. har skrevet:

”Har i dag høre på radio SLR at ”skolevæsen” i Næstved kommune planlægger en tur til New Zealand for at se på den måde de underviser på, på tros af at Næstved kommune ikke har penge til det. ☹

Og nu er min søn komme hjem fra 1.klasse og sider og læser lidt i sin dansk bog, som vi med nød og en stor del hel, fik til at holde samme, ved hjælp af tape og bogbind.” ☹

I den efterfølgende debat anvendes standardnormen i følgende 2 kommentarer hvor en bruger henviser til en andens sprogfejl: 1) *I staves vist stadig med stort* (der efterfølges af en diskussion af hvorvidt reglerne er ændret eller ej) og 2) *Det ville hjælpe på forståelsen med et par velanbragte kommaer!* Derudover er der en enkelt kommentar om et ord der muligvis er blevet forvekslet med et andet: *Mon ikke du mener ’forargelsesmomentet’?* (i stedet for *foragtelsesmomentet*). Endelig er der i alt 3 kommentarer der handler om den citerede Facebookbrugers sprog:

- 1) Den far kunne måske også trænge til et stave-kursus, tænker jeg, hvis de nu alligevel omfordeler de penge

- 2) Han er vist mere pissed over at ingen af de 400.000 kr kunne gå til en omgang stovekursus for voksne jøsses
- 3) De brude bruge de penge på at lære ham fra facebook dansk

I den sidstnævnte kommentar kommer debattøren (her kaldet Rasmus⁶) til at lave en fejl idet han skriver *brude* i stedet for *burde*, hvilket medfører følgende kommentar fra Chaufføren

Chaufføren: @Rasmus de brude di gør så han kan lær det igjen (...)

Det Chaufføren her reagerer på, er formentlig at Rasmus idet han kritiserer manden fra Facebook for ikke at kunne skrive korrekt dansk, selv kommer til at lave en fejl. Det skriver Chaufføren ikke direkte, men hans indlæg (hvor der er flere afvigelser fra standardnormen, fx *di* for *de* og *igjen* for *igen*), der på overfladen er en positiv tilkendegivelse til Rasmus' udsagn, skal nok ses som en ironisk kommentar der tager udgangspunkt i Rasmus' slåfejl. Denne ironi er formentlig ikke gået op for den næste bruger, kaldet Mikkel H, der skriver:

Mikkel H: Fuck en gang ulæseligt sprog, Chaufføren. Må jeg på det kraftigste anbefale dig et dansk kursus, inden du klager over andre

Mikkel H's kommentar er et direkte forsvar for debatforumnormen, der jo siger at man ikke skal kritisere andres sprog når man selv laver fejl. Og det er interessant at mens der ikke er nogen der kommenterer indholdet i de to første eksempler, er det først i det tredje eksempel, hvor slåfejlen *brude* figurerer, at der er nogen der reagerer. Det kunne tyde på at det ikke så meget er det at nogen overtræder standardnormen der bringer brugerne til tasterne, som det at man kritiserer andre for ikke at beherske færdigheder som man heller ikke selv behersker.

⁶ Alle indlæg er anonymiseret.

Det næste eksempel viser også at såvel standardnormen som debatforumnormen hersker på Nationen, og at de to normer til tider kommer i konflikt:

Chauføren: @Nori halllooo der er sku da ingen skoler i danmrk dar unervisr på nu sealansk. det er jo darfor de blivr nød te at ta der ned ikke + arghhhh

Nori: Buschauføren Ehm du mener engelsk? jo det er da massere af skoler i Danmark der underviser i

Lene P: Nori ... Der er ikke noget, der hedder 'massere af'. Der hedder 'masser af'. Massere er noget helt andet

Norio: @Lene P Så er der jo noget der hedder det. Men hvad med at du nu holder dig til emnet, i stedet for at lede efter stavefejl? For at være ærlig får det dig til at virke mindrebemidlet

Som det ses, forholder Nori sig ikke til Chaufførens sprog, men kun til indholdet i det han eller hun skriver, hvilket viser at det er debatforumnormen der er den underliggende norm her. Lene P gør det modsatte idet hun kun hæfter sig ved stavefejlen *massere* for *masser* og ikke forholder sig til indholdet i Noris kommentar. Det reagerer Nori på ved at skrive at Lenes rettelse får hende til at virke "mindrebemidlet" (hvilket her må betyde dum), og at hun i stedet burde forholde sig til indholdet af det skrevne. Det kommenterer Lene P ikke, og dermed stopper denne del af debatten.

Også i den sidste debat som jeg har undersøgt, findes der kommentarer om stavefejl. Baggrunden for denne debat er et indlæg om at flere aviser (blandt andet Ekstra Bladet) har bragt en artikel der giver urigtige oplysninger om en foreslået lovændring i Tyrkiet af den seksuelle lavalder. En dansk-tyrkisk mand har blandet sig i den efterfølgende debat på Facebook for at rette de misvisende oplysninger, men er efterfølgende blev kaldt for såvel "pædofil" som et "muslimsk afskum". Debatten er den mest kommenterede (med 277 kommentarer) af de debatter jeg har undersøgt. Selvom emnet jo

egentlig er at aviser ukritisk har bragt et indlæg om Tyrkiet, kommer debatten på Nationen meget hurtigt til at handle om indvandrere i Danmark og om muslimer generelt. Den allerførste kommentar til emnet lyder fx kort og godt: ”Tyrkere hører hjemme i Tyrkiet og deres ideologi islam skulle forbydes!”. Denne holdning deles af flere debattører som bl.a. også giver udtryk for at en tyrker altid vil være en tyrker på samme måde som en kat altid vil være en kat, også selvom den er født i kostald. Det er bl.a. Mads H ikke enig i, og han skriver derfor bl.a.:

Mads H: Vil det sige at en knægt som er 3 generations indvandrere aldrig bliver en dansker heller ikke hans kommende børn og børnebørn?

Det svarer bl.a. Tom på som skriver:

Tom: @Mads H Desværre nej Mads. De vil for evigt være begrænset til på dansk at kunne sige ”Er du en zkide rasssist hva”, køre BMW 320 alternativt Toyota Avensis af ældre årgang. Bare spørg hvis du har andet der skal vendes

På dette tidspunkt er det kun Mads H der argumenterer for at tyrkere (eller andre muslimer) både kan og vil integrere sig i Danmark, mens i alt fire debattører står for det modsatte synspunkt. Mads H’s svar til Tom er:

Mads H: @Tom Det sjove er, at de fleste af dem staver bedre end dig ;)

Om det er Toms karikatur af indvandrer dansk der får Mads H til at ty til argumentet om at mange indvandrere staver bedre end ham, er vanskeligt at afgøre, men det er i hvert fald bemærkelsesværdigt at der ikke er nogen egentlige stavfejl i Toms indlæg. Stavemåderne *zkide* for *skide* og *rasssist* for *racist* er således formentlig et forsøg på at karikere indvandrer dansk (hvad det så end er) og skal altså næppe ses som egentlige stavfejl. At Mads H selv laver flere fejl i det først citerede indlæg (fx *indvandrere* for *indvandrer*), bliver ikke kommenteret.

Derefter kommer en ny debattør, Benny O, på banen, med et argument om at 2. generationsindvandrere er dårligere til dansk end 1.-generationsindvandrere:

Benny O: De klare sig i hvert fald dårligere i grundskolen i forhold til første generation?

I kommentaren skriver Benny O *klare* i stedet for *klarer*, hvilket ikke går upåagtet hen fra Mads H's side:

Mads H: @BennyO. Det hedder "klarer"... Hvordan gik det dig i grundskolen? ;)

Her bruger Mads H Benny O's argument om at 2. generationsindvandrere skulle klare sig dårligere i grundskolen end 1. generationsindvandrere som et middel til at fremhæve sig selv som en kompetent staver fordi Benny O laver en stavefejl i sit indlæg. Benny O bruger efterfølgende debatforumnormen som argument for at det ikke gør noget at han laver fejl – selvom han selv lige har brugt standardnormen som argument for at 2. generationsindvandrere har svært ved at klare sig i grundskolen:

Benny O: @Mads H Det er jo underordnet, om jeg laver en fejl, det er kendsgerningen, du skal forholde dig til?

Det svarer Mads H således på:

Mads H: @Benny O. Jeg forholder mig til, at du kritiserer andre for færdigheder du selv mangler ;)

På denne måde anvender Mads altså både standardnormen (det hedder *klarer*) og debatforumnormen (man skal ikke kritisere andre for færdigheder man selv mangler) som en måde at positionere sig selv som sprogligt overlegen i forhold til de andre debattører – og formentlig også som en måde hvorpå han kan fremstå stærkere i en diskussion hvor han umiddelbart står alene med sine synspunkter.

Således kan Mads H bruge andres overtrædelse af de forskellige sprognormer som ”et forsvar eller modangreb og dermed en ressource til at genetablere tabt prestige” (Rathje 2016: 94) eller måske snarere som et middel til at positionere sig selv om en kompetent, veluddannet sprogbruger.

6. Konklusion

Hovedresultatet af undersøgelsen er at stavefejl som hovedregel ikke rettes på de undersøgte netsider, hverken i form af selvrettelser eller ”andre-rettelser”. En samlet oversigt over resultaterne ser således ud:

	Nationen (eb.dk)	Dr.dk	Netdoktor.dk	Mitassist.dk
Anonym	Ja	Nej	Ja	Ja
Alder	Midaldrende/ældre?	Midaldrende/ ældre?	Primært ældre	Unge
Emne	Politik	Politik	Sygdom (personligt)	Psyriske problemer (personligt)
Stave- færdigheder	Dårligere	God	Bedst	Dårligst
Selvrettelser	Nej	Nej	Nej	Ja (men sjældent)
Andre- rettelser	Ja (i 2 ud af 4 debatter)	Nej	Nej	Nej

Som det ses, finder selvrettelser kun sted i meget begrænset omfang på en enkelt af de undersøgte sider, nemlig mitassist.dk, mens andre-rettelser kun finder sted i halvdelen af de undersøgte debatter på eb.dk og ingen andre steder. Det viser at man primært fokuserer på indholdet i det man debatterer, og ikke på formen. Det skal dog nævnes at dette resultat kan hænge sammen med at debatten på dr.dk er redaktionelt styret (og at man således kan forestille sig at sprogbrugere der påtaler andres sprogfejl, hurtigt ville blive lukket ude af debatten), og at det der debatteres på mitassist.dk og netdoktor.dk, er meget personligt. Debatter om alvorlig sygdom, lavt selvværd og forældre der er alko-

holikere, lægger således næppe op til kommentarer om sprogfejl, og måske vil kommentarer om stavfejl (såvel egne som andres) virke afstikkende og måske endda socialt stigmatiserende i disse debatter og eventuelt kunne medføre udelukkelse fra debatten af de øvrige deltagere. Dermed peger undersøgelsen også på at den rolle som sprogbrugernes alder og anonymitet spiller (jf. afsnit 2), er mindre betydningsfuld end indholdet af det der diskuteres. Til gengæld peger skemaet på at der kan være en sammenhæng mellem sprogbrugernes staveniveau og deres 'behov' for at kommentere såvel egne som andres stavfejl. De bedste sprogbrugere i min undersøgelse, nemlig dem fra netdoktor.dk og dr.dk, har således slet ikke kommenteret stavfejl overhovedet, mens de dårligste sprogbrugere (fra mitassist.dk og eb.dk) også er dem der kommenterer enten egne eller andres stavfejl. Antallet af selvrettelser på mitassist.dk er dog så lille at dette resultat skal tages med et gran salt, men det kunne være interessant hvis andre undersøgelser kunne dokumentere det samme. I det hele taget er der så mange faktorer der spiller ind i forhold til resultaterne af min undersøgelse at jeg mener at der stadigvæk er behov for yderligere undersøgelser på området.

Litteratur

- Agha, Asif (2007) *Language and Social Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Collister, Lauren Brittany (2011) *-repair in Online Discourse. *Journal of Pragmatics* 43, 3:918-921.
- Davidsen-Nielsen, Niels (2016) Førstehjælp til usikre stavere. *Kristeligt Dagblad* 7.10.2016, sektion 2:5.
- Goffman, Erving (1981) *Forms of talk*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Hansen, Erik (1999) *Skrift, stavning og retstavning*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Heidemann Andersen, Margrethe (2016) Afvigelser fra retskrivningsnormen på blog.dk – hvornår og hvorfor? *RASK* 44:109-127.

- Heidemann Andersen, Margrethe & Philip Diderichsen (2011) Sjældne og sære sammensætninger. *Nydanske Sprogstudier* 41:40-65.
- Hougaard, Tina Thode (2014) Facework og mikrosociologi. Sprogbrug og krisekommunikation i sociale medier. *Organisationskommunikation – Teori og cases om tekst og tale*. Helle Petersen (udg.). Frederiksberg: Samfundslitteratur:119-148.
- Hyttel-Sørensen, Liva & Andreas Stæhr (2014) Normativitet som social ressource på Facebook. *Nydanske Sprogstudier* 46. *Sprogbrug i de nye medier*:67-102.
- Jervelund, Anita Ågerup (2007) *Sådan staver vi – om ortografi og stavefejl*. Frederiksberg: Daneklærerforeningens Forlag & Dansk Sprognævn.
- Jervelund, Anita Ågerup & Jørgen Schack (2016) *Den der skriver d i gjort*. Frederiksberg: Dansk Sprognævn.
- Meredith, Joanne & Elizabeth Stokoe (2014) Repair: Comparing Facebook 'chat' with spoken interaction. *Discourse and Communication* 8, 2: 181-207.
- Rathje, Marianne (2016) "Du staver af lort til selv". Sprognormer i debatforummet Nationen. *RASK* 44:75-107.
- Schegloff, Emanuel A., Gail Jefferson & Harvey Sacks (1977) The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation. *Language* 53, 2:361-382.
- Stæhr, Andreas (2014) *Social media and everyday language use among Copenhagen Youth*. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet.
- Sørensen, Anne Scott (2012) Facebook – selvfremsstilling, small talk og social regulering. *MedieKultur* 52:132-152.